

Реттеу саласын шолу

«Қазақтелеком» АҚ қызметін реттейтін ҚР негізгі заңнамалық актілері ҚР Кәсіпкерлік Кодексі, «Байланыс туралы», «Табиғи монополиялар туралы», «Акционерлік қоғамдар туралы» ҚР Заңдары болып табылады.

ҚР Кәсіпкерлік Кодексі (бұдан әрі — КК) ҚР-да кәсіпкерлік еркіндігін қамтамасыз ететін құқықтық, экономикалық және әлеуметтік жағдайлар мен кепілдіктерді айқындайды, кәсіпкерлік субъектілері мен мемлекеттің өзара іс-қимылына, оның ішінде кәсіпкерлікті мемлекеттік реттеу мен қолдауға байланысты туындайтын қоғамдық қатынастарды реттейді.

ДК-ге 2021 жыл ішінде әртүрлі сипаттағы өзгерістер енгізілді.

ҚР 02.01.2021 жылғы Заңына сәйкес ӨК 25-1-баппен толықтырылды, оған сәйкес кәсіпкерлік субъектілеріне және өзге де тұлғаларға бизнес-серіктестердің сенімділігі мен адалдығы туралы ақпарат беру үшін ҚР Ұлттық Кәсіпкерлер Палатасы бизнес-серіктестердің тізілімін құрады және жүргізеді. «ҚР кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік сатып алу, жер қойнауын пайдаланушылар мен табиғи монополиялар субъектілерінің сатып алуы, байланыс, автомобиль көлігі, қорғаныс және ғылымды қаржыландыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2021 жылғы 15.11. ҚР Заңымен (2022 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілді) КҚ 28-бабының 13-тармағы кәсіпкерлік субъектісінің жалпыға қол жетімді ақпаратқа жатқызылатын ақпараттымен толықтырылды, атап айтқанда: ҚР Ұлттық Банкінің құрылымына кіретін ұйымдарды және дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) елу және одан астам пайызы ҚР Ұлттық Банкіне тиесілі немесе сенімгерлік басқарудағы заңды тұлғаларды қоспағанда, квазимемлекеттік сектор субъектілерінің жүргізілетін мемлекеттік сатып алу және сатып алу бойынша ақпарат, оның ішінде жоспарлар, хабарландырулар, қатысушылар, қорытындылар, жасалған шарттар, шарт міндеттемелерін орындау және төлем туралы мәліметтер, сондай-ақ Қазақстан Республикасының мемлекеттік құпиялар туралы заңнамасына сәйкес мемлекеттік құпияларды құрайтын

және (немесе) Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған таратылуы шектеулі қызметтік ақпаратты қамтитын мәліметтерді қоспағанда, жергілікті қамту жөніндегі ақпарат.

ҚР 27.12.2021 жылғы Заңымен КК 23-1 «Инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау» тарауымен толықтырылды, онда инновациялық қызмет түсінігі мен мазмұны беріледі, инновациялық қызметті мемлекеттік қолдаудың мақсаты, міндеттері мен негіздері белгіленген. Бұл ретте КҚ-ның 241-3-бабына сәйкес инновациялық қызметті мемлекеттік қолдауға қатысатын инновациялық жүйенің субъектілеріне инновациялық даму саласындағы ұлттық даму институты және дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) елу және одан да көп пайызы тікелей не жанама түрде мемлекетке тиесілі, инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау шараларын іске асыруға уәкілетті өзге де заңды тұлғалар жатады қызмет. КҚ 241-7-бабында инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау шаралары белгіленген.

2023 жылғы 1 қаңтардан бастап 30.12.2021 жылғы ҚР Заңына сәйкес КҚ 7-тарауы «Кәсіпкерлік саласындағы міндетті талаптар тізілімі» деген 83-1-бабымен толықтырылады. Кәсіпкерлік саласындағы міндетті талаптар тізілімі деп кәсіпкерлік қызметті реттеу салалары бөлінісінде реттегіш актілердің жалпыға қолжетімді дерекқоры түсініледі. Осы баптың мақсаттары үшін реттеушілік актілер деп қолданыстағы нормативтік құқықтық актілер, сондай-ақ ҚР заңнамасына сәйкес кәсіпкерлік субъектілерінің орындауы үшін міндетті талаптарды қамтитын өзге де құжаттар түсініледі. Талаптар тізіліміне реттеудің тиісті салаларындағы кәсіпкерлік субъектілерінің орындауы үшін міндетті талаптарды қамтитын қолданыстағы реттегіш актілер енгізіледі. Талаптар тізілімін қалыптастыруды және жүргізуді кәсіпкерлік жөніндегі уәкілетті орган

Құқықтық ақпараттың бірыңғай жүйесі базасында жүзеге асырады.

ҚР 03.01.2022 жылғы Заңына сәйкес 01.07.2022 жылдан бастап «Мемлекеттік монополия және арнайы құқық» КК 193-бабының жаңа редакциясы қолданысқа енгізіледі. Бұл ретте заңда бекітілетін нарық субъектісінің бәсекелес нарықта қандай да бір тауарды өндіруге, өткізуге және (немесе) сатып алуға айрықша немесе басым құқығы арнайы құқық болып табылады. ҚР Үкіметі белгілеген тәртіппен айқындалған мемлекеттік кәсіпорын, акционерлік қоғам, жауапкершілігі шектеулі серіктестік арнайы құқық субъектісі бола алады. Акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) жүз пайызынан азы тікелей немесе жанама мемлекетке тиесілі заңды тұлғаны арнаулы құқық субъектісінің айқындауына акцияларының (жарғылық капиталға қатысу үлестерінің) 100%-ы тікелей немесе жанама түрде мемлекетке тиесілі заңды тұлғаны арнаулы құқық субъектісінің айқындауы мүмкін болмаған кезде ғана жол беріледі. Сондай-ақ мемлекеттік монополия, арнайы құқық субъектілері үшін шектеулер белгіленеді.

Ең маңыздысы 07.03.2022 жылдан бастап осы Заңмен күшіне енетін 176-1-баптың ережелері. Бұл нормада Негізгі қуатқа қол жеткізу тетігін енгізу көзделеді. Мәселен, КК-нің 176-1-бабының 1-тармағында негізгі қуат тауар, үстем немесе монополиялық жағдайға ие нарық субъектісінің инфрақұрылым объектісі болып табылады, оған нарықтың басқа субъектілері қол жеткізбей тиісті немесе аралас тауар нарығында тауарды (жұмысты, көрсетілетін қызметті) өндіруді және (немесе) өткізуді жүзеге асыра алмайды. Осы норма шеңберінде Компания, сондай-ақ оның еншілес компаниялары, оның ішінде «Кселл» АҚ және «Мобайл Телеком Сервис» ЖШС нарықтың басқа субъектілеріне өзінің телекоммуникациялар желісін, ұялы байланыс желісін, РЖС желісін

және монополияға қарсы орган айқындаған шарттарда негізгі қуат деп танылған басқа инфрақұрылымды пайдалануға беруге мәжбүр болады.

«Байланыс туралы» ҚР Заңы (бұдан әрі — Байланыс туралы заң) ҚР аумағында байланыс саласындағы қызметтің құқықтық негіздерін белгілейді, мемлекеттік органдардың осы қызметті реттеу жөніндегі өкілеттіктерін, байланыс қызметтерін көрсететін немесе пайдаланатын жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен міндеттерін айқындайды.

Байланыс туралы Заңға 15.11.2021 жылғы ҚР Заңымен өзгерістер енгізілді. Мәселен, радиожилік спектрін бөлу, жилік белдеулерін, радиожиліктерді (радиожилік арналарын) бөлу және беру (тағайындау) жөніндегі жалпы ережелерді регламенттейтін 12-бап 6-тармақтағы нормамен толықтырылды, оған сәйкес байланыс қызметтеріне кең жолақты қолжетімділікті ұйымдастыру үшін берілген радиожилік спектрін пайдалануға рұқсат алған жеке және заңды тұлғалар радиожилік спектрін пайдалануға рұқсат алған күннен бастап күнтізбелік он күн өткен соң мұндай рұқсаттарды алған кезден бастап екі жылдан аспайтын уақыт ішінде байланыс қызметтеріне қол жеткізуді ұсыну үшін техникалық инфрақұрылымның болуын қамтамасыз етсін, берілген рұқсаттарды пайдалану аумағындағы әрбір елді мекендегі халықтың кемінде отыз пайызының сапасы бойынша ең төменгі шекті мәндеріне сәйкес келуі тиіс.

Мұндай талап Байланыс туралы заңның 12-бабы 6-тармағының екінші бөлігіне сәйкес елді мекендерді және (немесе) аумақтарды байланыс қызметтерімен қамтамасыз ету бойынша радиожилік спектрін пайдалануға уәкілетті орган берген рұқсаттар шеңберінде өзіне міндеттемелер алған байланыс операторларына қолданылмайды.

Радиожилік спектрін пайдалануға рұқсаттың қолданысын тоқтату үшін негіз толықтырылды: әрбір елді мекенде және (немесе) радиожилік спектрін пайдалануға берілген рұқсатты алғаннан кейін екі жыл өткен соң оны пайдалану аумағында халықтың кемінде отыз пайызы байланыс қызметтеріне кең жолақты қол жеткізуді ұсыну үшін жағдайларды қамтамасыз ететін техникалық инфрақұрылымның болмауы (12-баптың 8-1-тармағының 5) тармақшасы).

Байланыс туралы заңның 12-бабының 9-тармағында радиожилік спектрін пайдалануға рұқсатты ресімдеу және беру тәртібін уәкілетті орган айқындайды деп бекітілген.

«Табиғи монополиялар туралы» ҚР Заңының негізгі мақсаттары құқықтық негіздерді айқындау, табиғи монополиялар салаларындағы қызметті мемлекеттік реттеу рәсімдерінің жариялылығы мен ашықтығын қамтамасыз ету, тұтынушылар мен табиғи монополиялар субъектілерінің мүдделерін қорғауды қамтамасыз ету, реттеліп көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыруды және оларға сұранысты қанағаттандыруды ынталандыру болып табылады.

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне экономикалық өсуді қалпына келтіру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 02.01.2021 жылғы ҚР Заңына сәйкес 25-бап 6-1-тармақпен

толықтырылды, оған сәйкес табиғи монополия субъектілері Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен бизнес-серіктестердің тізілімін құру, жүргізу және пайдалану үшін Қазақстан Республикасының Ұлттық Кәсіпкерлер палатасына ақпарат ұсынады.

Сондай-ақ «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне сауда қызметі, биржалық сауданы дамыту және дербес деректерді қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 30.12.2021 жылғы ҚР Заңымен (02.03.2022 жылдан бастап қолданысқа енгізіледі) дербес деректер және оларды қорғау саласындағы заңнама бөлігінде уәкілетті органның функциялары айтарлықтай кеңейетінін атап өткен жөн. Осындай өкілеттіктер шеңберінде уәкілетті орган дербес деректерді жинау және өңдеу мәселелері бойынша заңға тәуелді бірқатар актілер қабылдауға құқылы, олар дербес деректерді жинау мен өңдеудің, мемлекеттік дерекқорлардағы дербес деректерге қол жеткізудің қолданыстағы тәртібін айтарлықтай өзгерте алады.

Бұдан басқа, 2021 жылы Азаматтық кодекс, Салық кодексі, Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодекс, «Бағалы қағаздар нарығы туралы» заң, «Рұқсаттар және хабарламалар туралы» заң, «Акционерлік қоғамдар туралы» заң сияқты «Қазақтелеком»АҚ қызметінде пайдаланылатын ҚР кейбір заңнамалық актілеріне жалпы сипаттағы түрлі өзгерістер енгізілді.